

Szeptember 15. 1914 szeptember 14-én este 8 óráig jelt adunk a...
DEBRECZEN

Előfizetési ár szétküldéssel:
HELYBEN:
Egy óra 1 korona
Negyedévre 3
Egyes szám ára 4 fill.
VIDÉKEN:
Egy óra 1 K 50 f.
Negyedévre 4 K 50 f.
Egyes szám ára 6 fill.

Megyvenhatodik évfolyam.
197-ik szám.
Kedd, 1914 szeptember 15.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Barabás-utca 7. szám. Telefon 412.
Lapkiadó Horovitz Zsigmond.

A hadiállapot izgalmai

régi tapasztalat szerint, a tömeg-idegesség jelenségeit idézik elő. Kivált akkor, ha hosszú, békés időszak csöndjét zavarja meg a harci zaj. Ettől a mi társadalmunk sem lehet mentes. Azonban mindent meg kell szokni. Az ember, s így a társadalom szervezete akként is van alkotva, hogy mindent megszokunk. Helyes is, hogy így van, mert máskülönben képtelen volna a nemzet, a társadalom mindazon munkát elvégezni, ami háborus időkben különösen reá nehezedik.

Pedig a nagy és nehéz munka parancsa szól most felénk, mert a polgári hadi készültség a modern korban lényeges feltétele a fegyveres hadi készültségnek.

A polgári hadi készültség abban áll, hogy míg a nemzet harcra képes férfiai vérüket ontják és áldozzák fel az itthonmaradt polgári lakosság, a nemzet jövődjéért, addig viszont mi, itthonmaradtok, dolgozzunk a haderőért és a nemzeti élet lehető zavartalan menetéért.

Ezt a munkát az összes pontokon föl kell venni. Mezőgazdaság, kereskedelem és ipar végezze el mindazt, amit a viszonyok engednek, s megküzdve a hadiállapottal együttjáró nehéz akadályokkal, igyekeznie kell minden társadalmi rétegnek feladatát épen háborus időkben teljesíteni. Keresni, kutatni kell a módokat és eszközöket, miként lehetne a meglévő munkaerőket alkalmazni, nehogy a társadalmi jóléteknység képességén felüli teljesítmények elé álltassék.

Bele kell törődnünk a helyzetbe, amely ki tudja, meddig fog tartani.

Igyekeznünk kell tehát visszatérni a napi munkához, a dolgok természetrendjéhez. Ennél nagyobb hazafias kötelessége ma nincs a magyar társadalomnak, minden egyes embernek.

Gondolnunk kell arra, hogy az ősz beálltával új és soknemű hadi szükséglet termelése az ellátás telemes gondja

követelőleg lép fel. De magának az itt honmaradt polgárságnak is ha korlátozottabban, mint máskor, de lesznek szükségletei, amelyeket ki kell elégíteni.

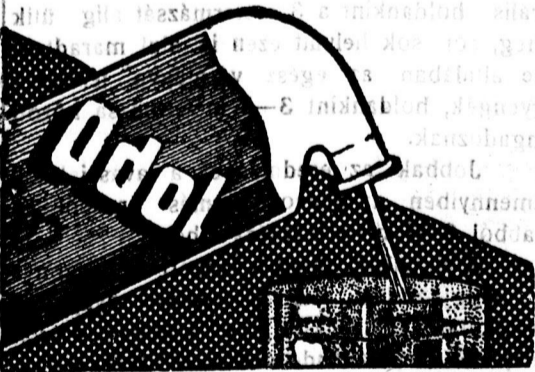
Nyugalommal és határozottsággal kell tehát az elejtett fonalat újból fenni. A vasúti forgalom is, a postás is lassan-lassan ismét felveszi régi tevékenységét, — vissza tehát ismét a munkához!

Aki e munkát becsülettel végzi, — azt teszi, amit katonáink: dolgoznak és küzdenek a hazáért, azért, hogy gazdaságilag el ne vértelenedjünk; azért, hogy katonáink nyugodtak legyenek ellátásuk, szükségleteik fedezése miatt.

Ma minden hasznos polgári cselekedet: nemzeti tett. Mindenki igyekezzék az adott viszonyokhoz képest köztartozásait kiegyenlíteni, mert az állam és a magyar társadalom léte van kockára téve. Ha győzedelmes lesz seregünk, amibe most már teljes okunk és alapunk van bízni, szebb jövődjé eshetőségei nyílnak meg.

Előre tehát a polgári munkával! Legyünk ebben is testvéri szolidaritásban. Ne az akadályokat keressük, ne a panaszkodásokat hangoztassuk, hanem igyekezzünk megtalálni a kiegyenlítő, a munkát lehetővé tevő fejlődési pontokat.

A polgárság ne felejtse el, hogy neki a jelen helyzetben fokozott kötelességei vannak, amelyeket elháríthatatlanul teljesíteni kell és gondoljon arra, hogy életét nem teszi kockára, miként a szerb és orosz ellen küzdő véreink, akik értünk, mindnyájunkért heteken, hónapokon át lelkesülten szenvedik el a hadviselés nyomorúságait, s nélkülözéseit.

Hajdúvármegye az elmúlt hóban.

A vármegyei közigazgatási bizottság ülése.

Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága mai napon tartotta rendes havi ülését Domahidy Elemér főispán elnöklete alatt.

A vármegye működésére vonatkozóan a következő jelentések szolgáltatják az adatokat.

Az alispáni hivatal.

A közbiztonsági állapotok általában kielégítőek voltak, felemlítésre méltóan megzavarva egy esetben sem voltak.

Utlevelet a múlt augusztus hó folyamán egy sem adatott ki, minek oka a mostani hadi állapotban keresendő, illetőleg abban rejlik, hogy a m. kir. kormány utlevelek kiadását a háboru tartamára betiltotta, illetve az utlevél kiállításának jogát a belügyminiszter hatáskörébe utalta.

Közegészség.

A közegészség állapota kedvezőtlen volt. A nagyszámu születéshez képest, indoktalanul magas lévén a halálozás, csekély a szaporlat.

A vármegye egész területén a múlt hó folyamán 580 születés történt, elhalt 400, így szaporlat 168.

Állategészségügy.

Az augusztus havi állategészségügyi viszonyokat, illetőleg a ragadós állati betegségek közül a lépfene, takonykór és sertépepestis Hajdúszoboszlón, veszettség, sertésorbáncz és sertépepestis pedig Pöspökkladányban került észlelés alá.

A vármegye területén a ragadós száj- és körömfájással immár csupán 3 község fertőzött, de általában véve is, a vármegye állategészségügyi viszonyai az előző hónapokhoz képest lényeges javulást mutatnak.

Tanügy.

Az ismétlődő oktatás a háborus idő egész tartamára beszüntetve marad, — az elemi iskolákban a tanítás helyettesekkel és osztályösszevonással biztosítottik.

Közütak.

A vármegye területén átvonuló állami közütak állapota kielégítő volt, kivéve a deb-

Polenai gyógyvíz

Természetes és kiváló lithiumtartalmu alkalikus savas gyógyvíz. Különlegesen szor gyomorhaj és kőszenny ellen. Kitűnő ízű igen üdítő asványvíz. Tejjel vegyítve a legjobb nyálkaoldó szer. Borral vegyítve a legjobb fröccs. Kapható mindenütt! Főraktár: Fűszerkereskedelmi R.-t. Debrecen.

reczen—tokaji államut., Alsójózsza és Hajduböszörmény határában lévő egyes szakaszokat, melyek erősen ki vannak gödrösödve. — Ezek a hiányok az őszi kaeicsolás alkalmával lesznek helyreállíthatók.

A törvényhatósági közutak állapota szintén kielégítő volt.

Táviratok.

Nagy győzelmünk az oroszok felett.

Budapest, szept. 13. A főhadiszállásról jelentik:

A Lembergi csatában, a Grodoki műmentén és attól délre harcba vett haderőnknek sikerült az ellenséget öt napi heves küzdelem után visszazoritani, tizezer orosz el fogni és számos ágyut zsákmányolni. Ez az eredmény azonban nem volt teljesen kihasználható, mivel északi seregünket Ravaruskánál nagy tulerő fenyegeti és ezenkívül újabb orosz erők nyomulnak úgy a Dank-hadsereg ellen, mint az ezen hadsereg és csatátér közti területre.

Tekintettel az ellenség nagyon jelentékeny tulerejére, — ajánlatos volt három hét óta majdnem szakadatlanul hőiesen harcoló hadseregeinket kedvező terepszakaszban gyűlekeztetni és további hadműveletekre készen tartani. Höfer vezérőrnagy jelenti. (Minisz. sajtóoszt.)

A németek kiverték az oroszokat Keletporosországból.

Berlin, szept. 13. Stein főhadiszállásmenter közli:

Hindenburg tábornok a keletporosországi orosz tegnapi harccan teljesen megverte. Az oroszok visszavonulása mintegy lehetetlenné fajult.

Hindenburg az ellenség üldözése közben átlépte a határt és eddig több mint 10.000 sebesületlenn orosz fogolyról, 80 ágyu, számos gépfegyver, légi és egyéb jármű zsákmányolásáról tett jelentést. A hadizsákmány nöttön-nő. (Minisz. sajtóoszt.)

IV. hadtestünk győzelme az oroszok fölött.

Budapest, szept. 13. A lembergi csatában, amelyről Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese ma reggel érkezett jelentésében beszámol, — a negyedik hadtestnek is kiváló része volt. Ez a hadtest állandóan győzelmesen vonult előre, s 80 ágyut zsákmányolt és 5000 foglyot ejtett. (Minisz. sajtóoszt.)

Adjunk látcsövet a katonáknak.

A hadsegélyző hivatal kérelme

Budapest, szept. 13. A hadsegélyző hivatal a hazafias tevékenység sikerei érdekében figyelmeztet arra, hogy nekünk, akik most itthon maradtunk, kötelességünk minden megtenni, ami az érjünk küzdő katonáknak harcképességét fokozza.

Vannak olyan tárgyak, melyek ől a készlet már elfogyott, úgy, hogy azokat vétel útján megszerezni felitte nehéz.

Ilyen a jó távcső is, mely úgy tisztjeinknek, mint altisztjeinknek a harctéren megbecsülhetetlen szolgálatakat tesz.

A hadsegélyző hivatal felkéri azokat, a kik bárminő jó látcső birtokában vannak, s azt nélkülözhetik, küldjék azokat a hadsegélyző hivatalhoz (Budapest, IV. Váci-utca 38. sz.) A hadsegélyző hivatalnak küldött adományok a postán portómentesség kedvezményében részesülnek (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az idei termés vármegyénkben.

Közgazdasági állapot.

Ha súlyos gondok nehezettek most az egész társadalomra, kétszeresen áll ez a vármegye gazdaközönségére, mert nemcsak a társadalom minden rétegét megrázkódtató háboru, de maga a természet is igen nehéz napok elé állította a gazdaközönséget.

Nagy reményeket az aratás kezdetén sem tápláltak gazdáink az idei termés-eredmények iránt, — a cséplés folyamán azonban nem várt csatlódások lepték meg. Junius hónapban az ősziékből, melyek a vármegye fő gazdasági terményeit képezik, még gyenge közepes termésre számíthatunk, — sajnos azonban, gyenge, sőt helyenkint rossz termés lett. Eme rossz termés-eredménynek oka részben még a múlt 1913. év kedvezőlen időjárására vezethető vissza, amidőn a talajok csapadéktól felásott talaj hirtelen kiszáradva, az őszié alá kellőleg megmunkálható nem volt, s a mag rossz munkába kerülvén, hiányosan kelt, ritka maradt, s elgyomosodott a vetés. További fejlődése folyamán, főleg a virágzás idején, s ettől kezdve aratásig, állandóan kedvezőlen volt rá az időjárás. A virágzás alatt ugyanis a hűvös eső, a dér és szeles időjárás következtében a szemek roszszul kötődtek, sok maradt hiányos, ablakos kalász, majd pedig rá jött a meleg, száraz időjárás, mely a szemek kifejlődését hátráltatta, s a nagy melegben sok szem meg is szorult.

Legrosszabbak a termés-eredmények az ősziékből a hajduszoboszlói járás területén és Hajduszoboszló város határában, hol katasztrális holdankint a 3 métermázsát alig ütük meg, sőt sok helyütt ezen is alul maradtak; de általában az egész vármegye területén gyengék, holdankint 3—5 métermázsá között ingadoznak.

Jobbak az eredmények a tavasziakból, amennyiben az átlagos termés árpából és zabból 6—7 métermázsára lehet.

A káposzták, főleg a tengeri és burgonya ez ideig szintén elég jó termésre nyújtottak nyújtottak kilátást. Sajnos azonban, a nyár elejétől tartó állandó száraz időjárás, mondhatni aszály, e reményeinket is meghiusította s ez időszerint csak közepes termésre lehet belőlük számítani.

Emez, említett kedvezőlen eredmények után, a habru kiürésével járó közvetlen és közvetlen károsodások már csak másodsorban érintették gazdaközönségünket, amennyiben az aratási munkálatok nagyrésze az általános mozgósítás idején már a befejezéshez közel voltak, s a gazdasági munkák elvégzésére a száraz időjárás annyira kedvezett, hogy a hordási, cséplési és kaszási munkálatok erősen megcsappant férfimunkaerővel is befejezést nyelhetek.

Nagyobbmértvű munkahiány, minthogy a következő gazdasági munkálatokhoz szükséges férfi-munkaerő egyrésze, erősebb gyermekek és női munkaerővel is pótolható lesz, — egyelőre nem is várható.

Az állattenyésztés, a rossz viszonyok dacára, hanyatlást ez ideig még nem mutat. Minthogy azonban a hadsereg nagyobb mérvű hufogyasztása, s gazdáink kedvezőtlen anyagi viszonyai az állatszám apadását előreláthatólag elő fogják idézni, — a további apaállatbeszerzés egyelőre beszünttetett.

Nagy gondot okoz gazdaközönségünknek a jelen körülmények között az őszi vetési munkálatok elvégzése; részben, mivel a hosszú szárazság folytán a talaj csak nagy nehézségekkel készíthető elő a vetés alá; másrészt, mert jelentékeny eső előtt az egyáltalán el sem kezdhető, mert a földbe jutott, s ki nem kelt mag föltétlenül — a száraz időjárás mellett óriási mértékben elszaporodott — mező egerek martalékává válnék. Legnagyobb akadály azonban a jó vetőmag hiánya, mert ahol meg is termelt a vetéshez szükséges mennyiség, a szemnek gyenge minősége és gyommagvakkal nagy mértékben tisztátalan volta miatt, az a vetésre nem alkalmas, miért is sok község lesz kénytelen vetőmag szükségletét más vidékről beszerezni.

A vetőmagvak beszerzése, s erre némi állámsegély kieszközölése érdekében a vármegye alispánja már ez ideig is hathatós lépéseket tett, s ennek előmozdítása fogja a gazdasági felügyelőségnek is a fő feladatát képezni.

Az orosz hadsereg titka.

Miért volt eddig tulerőben?

Miután a hadvezetőség hivatalosan közölte, hogy Lemberg körül új csata kezdődött, a németekből is érkezett jelentés, hogy az északkeleti harctéren újból nagyobbarányú műveleteket folytat.

Mivel a terepviszonyok lehetővé teszik, hogy a mellékerők a főcsapatokkal összekötésben maradjanak, valószínűleg a Memeltől Bukovina határáig az egész roppant harmezőn folyik a küzdelem.

Ebben a gigászi küzdelemben részt vesz Oroszországnak nemcsak egész hadereje, még pedig legnagyobb részét ellenünk, kisebb részben pedig Németország ellen. Hogy csapataink óriási munkáját és az elért eredmények jelentőségét megérthessük, tudnunk kell

...öve kezöket: a katonai szakértők lehet-
lennek tartották, hogy az orosz haderő ilyen
hamar felkészülhessen.

Oroszország óriási kiterjedése és a köz-
vetlen orosz közlekedési viszonyai nagyon
megnehezítik az orosz hadsereg mozgósítá-
sát. Ezt mindenki azt hitte, hogy az első
nagy összecsapásokban csak a nyugati
orosz hadsereg vehetnek majd részt és a
keleti csapatok csak későn érkehetnek a
harctérre. Minthogy az ilyen nagy háborúk
országtérre az első nagy csaták döntik
el, Oroszország helyzete egy világháboruban
igen kedvezőtlennek látszott.

Ez a nagy tárányt az orosz hadveze-
tőség meglehetősen ügyesen legnagyobb rész-
ben kiegyenlítette.

Tudni való, hogy az utóbbi években
Oroszország többször rendelt el ugynevezett
próbamozgósítást és a tartalékosok behívását.
A behívott legénységet hónapokon át a zászlók
alatt tartották és midőn elbocsájtották
vona, másokat hívak be helyettük. Ezen a
módon az európai orosz hadsereg már bé-
kében mozgósítás nélkül is több mint más-
félmillió emberből állt.

Ez az intézkedés magával véve nem
könnyítette volna meg a keleti hadtestek
nyugatra szállítását; legfőkébb a nyugati had-
testek mozgósítását gyorsította volna kevés-
sel.

Az orosz hadvezetőség azonban a pró-
bamozgósítások idején nem a Pétervár-
Moszkva—Kiev—Odessza vonal közelében —
tehát Oroszország közepe táján lakó — tar-
talékosokat hívta be, hanem a keleti kor-
mányzóságok népét egészen Kelet-Szibériáig.

Ennek az eljárásnak előnye szemmel
láthatóak. Az általános mozgósítás elrendelése-
kor azok a tartalékosok, akiknek bevonu-
lása különben hónapokig tartott volna, már
mára készen, fölszerelve várták az indulást. Az
orosz próbamozgósítások ezt a célt szolgál-
ták és így tudta az orosz hadvezetőség a ke-
leti orosz hadtestek nagyrészt oly megle-
pően hamar a galíciai határra venni. Ez az
eljárás óriási költségekkel járt és sok éven
át nagyon megterhelte az orosz államháztar-
tást. Hogy mégis így jártak el, az eklatáns
bizonyítéka, hogy Oroszország régen készült
a háborúra. Ezért vannak az orosz foglyok
között kaakázusi, turkesztáni és kelet-szibériai
legények is, akiket már májusban a zászlók
alá hívtak és nyugatra szállítottak.

Ez magyarázza meg az orosz hadsereg
váraklanul gyors felkészülését és a nagy szám-
erőt, amellyel az orosz hadsereg már a há-
boru elején rendelkezett.

HIREK.

— Áthelyezett királyi ügyész. Magoss
Kálmán dr. debreczeni kir. ügyész, — mint
a hivatalos lap mai száma közli — az igaz-
ságügyminiszter saját kérelmére; a budapesti
kir. ügyészséghez helyezte át. A magunk ré-
széről mélyen fájjaljuk Magoss dr. kir. ügyész
távozását, mert benne egy igazán kedves, le-
kötelező modoru, előzékeny főtisztviselőt vesz-
tünk el ezzel az áthelyezéssel.

— A hadbayonaltak családjaiért. Kovács
Gyula alispán felhívást intéztt Hajdúvármegye
közönségéhez, melyben a vagyontalan hadba
vonult katonák itthon maradt családtagjai se-
gélyezése céljából egy vármegyei alap létesí-
tésére kér adományt. Kovács Gyula alispán
nemeslelkűleg maga 1000 koronát adott erre
az alapra. Reméljük, hogy e példa méltó kö-
vetőkre fog találni a vármegyében.

— Tanévmegnyitás a ref. kollégiumban.
A debreczeni református kollégium igazgató-
sága az iskolai év megnyitási ünnepélyét szept-
ember 16 án tartja meg a köve kező prog-
rammal: A) istentisztelet a nagytemplomban.
Kezdeté délelőtt 10 órakor. 1. Fennálló ének.
37. dicséret 1. vers. 2. Gyülekezeti ének. 37
dicséret 2., 3. vers. 3. Imádságot mond S.
Szabó József, főgimnáziumi tanár. 4. Gyüleke-
zeti ének 179. diéséret 10. vers. B) Istentiszte-
let után az egyházkerületi elnökség, hatosá-
gok, tanári-karok üdvözlése a kollégiumi disz-
teremben.

— Az iparfelügyelő helyettesítése. A deb-
reczeni kerületi kir. iparfelügyelő hadiszolgá-
latra hivatott be, az iparfelügyelői teendők
ideiglenes ellátásával a kereskedelemügyi m.
kir. miniszter a nyiregyházi kerületi iparfel-
ügyelőt bizta meg.

— Uj kórház a sebesültek részére. Ebb-
ben a most folyó világháboruban, ahol mil-
liók állnak milliókkal szemben, természetesen
sok a sebesült. Debreczenle is nap nap után
szállítják a sebesülteket, úgy, hogy már alig
van hely számukra a kórházban és iskolákban.
Mi hoztuk elő azt, hogy a nagyerdei Augusztá
Tífóbeteg Szanatóriumot amely modern, új
épület és még üresen áll, be kellene a sebe-
sültek számára rendezni. Ez meg is történt.
Most megint ajánlatba hozunk egy épületet,
egy fényes épületet: az „Arany Bika“ nagy-
szállót, amely már ugyszólva majdnem telje-
sen készen áll. Az Arany Bikában sok száz
sebesültet lehetne elhelyezni, — a konyha is
a legrövidebb idő alatt elkészül, — a vízve-
zeték is megvan; ajánljuk az illetékes körök
figyelmébe ezt az eszmét.

Legujabb.

A belgák újabb veresége

Berlin, szept. 14. A nagy vezérkar
közli: Belgiumban ma Antwerpenből
három hadosztály kirohanást kísérelt
meg, melyet azonban visszavetettünk.
(Min.-eln. s.-oszt.)

A német-francia harctérről.

Berlin, szept. 14. A nagy vezér-
kar közli:

A nyugati harctéren a hadművele-
tek, amelyekről részleteket nyilvános-
ságra hozni még nem lehet, — új csa-
tát eredményeztek, amely kedvezően
alakul. Az ellenség által az eszközök
válogatása nélkül terjesztett és reánk

kedvezően hírek valótlanok. (Min.-eln.
s.-oszt.)

Az oroszok vesztesége Keletporoszországban.

Berlin, szept. 14. A nagy vezérkar
közli:

Keletporoszországban a helyzet
nagyon jó. Az orosz hadsereg teljesen
szétszórva menekül. Eddig legalább
150 ágyut és 20-30 ezer sebesülten
foglyot vesztek az oroszok. (Min.-
eln. s.-oszt.)

Uj nagy csata Páris előtt.

Berlin, szept. 14. A Norddeutsche
Allg. Zeitung szerint az új nagy csata
mintegy 120 kilométernyi fronton folyik.
A francia ballszárnyán állnak az angol
csapatok. A franciák azon feltevése,
hogy a német csapatok Párist bántat-
lanul hagyják el, illuzoriussá vált. A
csata vonala Báriától északkeletre a
Marne-ig halad, s áterjed Vitry hely-
ségig, mely a francia front legkeletibb
pontja és délkeletről Chalons-ig terjed.

A Chalons-tól északra fekvő Mar-
new vonalat seregeink már átlépték
(Min.-eln. s.-oszt.)

Csarnok.

Vetélytársak.

Regény.

Írta: B. M. CROKER. 132

— Igen, ő — felelte Jim s hidegen fak-
kaszemet nézett a ránk báméskodó Bella-
myval. Ne félj, nem mer idejönni érted! —
Mondhatom, egészen megrémültnék látszol,
no már el is ment.

Pusztá látása elrontotta az egész ked-
vetet. Kérlek távozzunk a parkból.

— Micsoda ostobaság. Bellamy termé-
zetesen azt képzelné, hogy nem vise heted
el te. kifurdalásaidat, amelyet látása okoz.

— Könnyen nevetehetsz, Jim — dűny-
nyógtam. — Mindig az nevet, aki győz. Re-
megek, ha látom. Gondolj arra, hogy nem
látam azóta a borzalmas nap óta. Azt his-
zem, tudja, hogy hozzád mentem férjhez s
ha itt lát veled, elképzelheted érzelmeimet.
Azt hiszem, ha büntetlenül megcselekedhe né,
meg is ölné.

— Talán nem is olyan hevesek az ér-
zelmei, mint hiszed. Én egész hideg vérrrel
találkozhatnék Norton Lilyvel . . . nyugod-
tan vezetném őket akár ebédhez . . .

— Oh, te megnősültél — szóltam közbe.
— Vigasztalódtál.

— És azt hiszed, hogy Bellamy nem
vigasztalódtott? Hiuság, Karlake Ellen a ne-
ved. Térjünk be Verrey-hez lunchre, nézzünk
meg egy délutáni előadást valamelyik szin-
házban és ved ki a fejedből Bellamy meg-
tört szívét.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős: A LAPKIADÓ.

3
D E B R E C E N
SZEPTEMBER 15
Katonai szakiskola Debrecen
Közvetítői és elosztói: Kovács
Kedvezőn hírek világnak (Min. 4

Könyvnyomdai munkákat

izlésesen,
kifogástalanul és
jutányos árban
készít

HOROVITZ ZSIGMOND

könyvnyomda

**Debrecen,
Darabos-u. 7.**

**Telefonszám
4-12.**

**Mindennemű vidéki megbízásokat
is elfogad és kifogástalanul teljesít**